

Životní úroveň v Česku je stále pod evropským průměrem, ale pořád vyšší než v celém bloku postkomunistických zemí

Česká republika patří mezi prosperující státy střední Evropy s poměrně silným ekonomickým výkonem, avšak nadále zaostává za průměrem Evropské unie v některých klíčových makroekonomických ukazatelích.

Hrubý domácí produkt (HDP) představuje celkovou peněžní hodnotu všech finálních statků a služeb vyrobených na území daného státu a slouží jako měřítko ekonomické výkonnosti. V poměru na jednoho obyvatele pak v paritě kupní síly můžeme porovnat státy mezi sebou. Při zohlednění velikosti země a rozdílné cenové hladiny jde o nej přesnější měřítko výkonnosti rozdílných ekonomik. V tomto článku se zaměříme na Českou republiku v porovnání s průměrem Evropské unie.

Česko vykazuje HDP na jednoho obyvatele, vyjádřeno v paritě kupní síly, přibližně 91 procent unijního průměru (průměr zemí EU je roven 100). Ze zemí, které do EU vstoupily v roce 2004 či později, jsme tak třetí za Maltou a Kypr. Ty jsou ale řadu let vnímány jako daňové ráje, což může jejich růst v porovnání s ostatními státy do určité míry zkreslovat.

Současné se ale český reálný HDP na obyvatele v paritě kupní síly v cenách roku 2020 podle dat Eurostatu pohybuje kolem 36 200 eur

Česko vykazuje HDP na jednoho obyvatele, vyjádřeno v paritě kupní síly, přibližně 91 procent unijního průměru (průměr zemí EU je roven 100). Ze zemí, které do EU vstoupily v roce 2004 či později, jsme tak třetí za Maltou a Kypr.

v roce 2024, což je sice nad průměrem zemí postkomunistického bloku, ale stále pod průměrem Evropské unie, který v roce 2024 dosáhl hodnoty 39 700 eur. V porovnání s našimi sousedy je rozdíl mezi těmito dvěma světy ve střední Evropě naprosto zřetelný. Zatímco Ně-

mecko a Rakousko se v hodnotě tohoto měřítka blíží 46 tisícům eur, Polsko a Slovensko se pohybují kolem 30 tisíc eur.

Historické dědictví

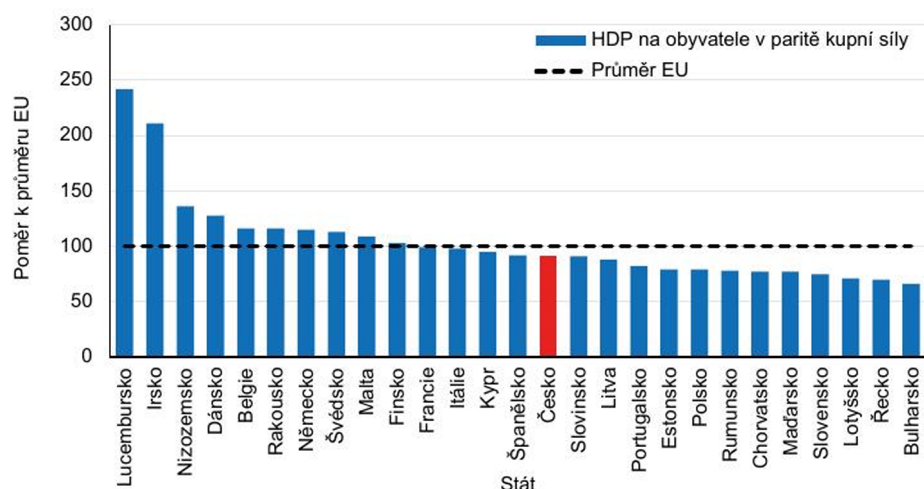
Samozřejmě, tato relativní „zaostalost“ je mimo jiné důsledkem historického výchozího bodu naší země po pádu komunismu. Právě ekonomické reformy, přímé zahraniční investice a integrace do EU šly ruku v ruce s postupným doháněním bohatších států. Například za posledních dvacet let se HDP na obyvatele v paritě kupní síly v Česku, podobně jako třeba ve Slovinsku, zvýšil přibližně dvojnásobně, zatímco v zemích, ke kterým se snažíme konvergovat (Německo či Rakousko), jen o přibližně 70 procent. Nutno ale dodat, že v posledních letech tempo konvergence postupně zpomaluje. V posledních deseti letech navíc rostl HDP na obyvatele v paritě kupní síly v Česku téměř identicky jako průměr EU. Takový vývoj napovídá, že jsme tedy „lehce pod průměrem“ a zůstáváme tam.

Výhled je vesměs pozitivní

V roce 2024 Česko vykázalo reálný růst HDP kolem 1,1 procenta. Prognózy pro letošní a příští rok počítají s mírně vyšším růstem – kolem dvou procent. Ve srovnání s EU jako celkem je růst české ekonomiky umírněný – mnohé ekonomiky EU v posledních letech rostly rychleji, například Polsko, Slovensko či Slovinsko, zejména pokud vezmeme v potaz korekci výkonnosti ekonomik po pandemii. Také ve druhém čtvrtletí roku 2025 pokračoval růst HDP a ten meziroční činil 2,4 procenta. Poměrně vysoká výkonnost české ekonomiky je připisována hlavně domácí spotřebě a rostoucím mzdám, a to i přes negativní vlivy vnějšího prostředí (např. obchodní napětí a vyšší cla).

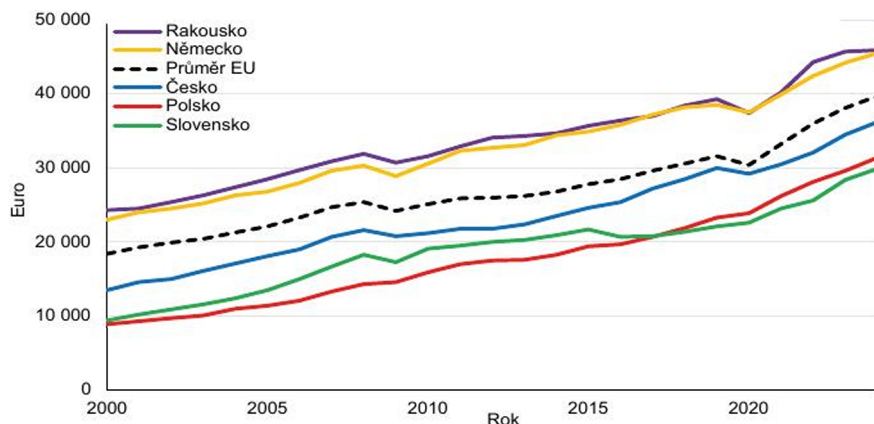
Dalším z klíčových faktorů ovlivňujících hospodářský růst jsou investice. Česká republika patří k zemím, které mají nejvyšší podíl investic, jak vládních, tak soukromých, na hrubém domácím produktu z celé Evropy. Celkové investice (HTFK) přesahují 25 procent HDP, přičemž evropský průměr je kolem 20 procent

GRAF 1 HDP na obyvatele v paritě kupní síly (průměr EU27 = 100)

ZDROJ: EUROSTAT

GRAF 2 Vývoj HDP na obyvatele v paritě kupní síly v letech 2000–2024

ZDROJ: EUROSTAT, POZNÁMKA: CENY ROKU 2020

HDP. V poměru k výkonu ekonomiky máme vládní investice dokonce dvakrát vyšší než v Německu. Jak ale vyplývá z naší studie „Vztah hospodářského růstu a tvorby kapitálu v Evropě“, kterou najdete na stránkách www.rozpocetovarada.cz, nedokážeme je efektivně přetavit v hospodářský růst. Částečně i proto onen proces modernizace a dohánění vyspělejších ekonomik, na rozdíl třeba od Polska, pokračuje poměrně pomalým tempem.

Závěrem

Česká republika zůstává jednou z nejvyspělejších ekonomik střední a východní Evropy, ale v porovnání s průměrem celé EU má stále prostor pro růst. V životní úrovni měřené pomocí HDP na obyvatele dle parity kupní síly dosahuje přibližně 91 procent průměru EU. Růst HDP je stabilní a přibližuje se hodnotám 1–2 procenta ročně, přičemž investice do fixního kapitálu výrazně převyšují průměr EU. Naopak míra nezaměstnanosti je již mnoho let nejnižší z celé sedmadvacítky. Hospodářský úspěch je poháněn domácí spotřebou, investicemi a v dlouhém období také strukturálními reformami a integrací do EU, avšak je stále neúplný vzhledem k rozpětí mezi regiony a potřebě dalšího posilování produktivity a inovací.

Roman Kalabiška

Vystudoval magisterský obor ekonomie a finance na Univerzitě Karlově. Ve svém výzkumu se zaměřuje především na hospodaření místních samospráv, oblast demografie a ekonomii trhu nemovitostí. V současnosti pracuje jako analytik Úřadu Národní rozpočtové rady.

”

Růst HDP je stabilní a přibližuje se hodnotám 1–2 procenta ročně, přičemž investice do fixního kapitálu výrazně převyšují průměr EU. Míra nezaměstnanosti je již mnoho let nejnižší z celé sedmadvacítky.